

“Uitvoeringsimpuls voor recreatie en toerisme: de markt op”

1. Inleiding

Er wonen 3,5 miljoen Nederlanders in Zuid-Holland. Het is de meest dichtbevolkte provincie, de economische motor van ons land en een prachtige provincie om te wonen en te werken. Met haar karakteristieke steden, veelzijdige natuur, plassen, rivieren en unieke stranden heeft Zuid-Holland een sterke troef in handen om inwoners gevarieerde recreatiemogelijkheden te bieden en om bezoekers en (kennis-) werkers uit binnen- en buitenland te trekken. Om een uitstekend vestigingsklimaat te creëren, investeert de provincie in recreatie, toeristische voorzieningen en natuur voor bewoners en bezoekers.

In lijn met het Hoofdlijnenakkoord Zuid-Holland 2011-2015 willen we, samen met private partijen, met deze uitvoeringsimpuls de kansen op het gebied van recreatie en toerisme in de provincie beter benutten en gezamenlijk werken aan een aantrekkelijk Zuid-Holland.

Economisch belang van recreatie en toerisme

De provincie Zuid-Holland pakt haar rol op het gebied van recreatie en toerisme op vanuit het belang van deze sector voor de economie en leefomgeving:

1. Recreatief en toeristisch aanbod zijn een wapen in de concurrentiestrijd tussen regio's: door ontwikkelingen als mondialisering en Europese integratie is de economische concurrentie steeds meer een strijd tussen regio's. Zuid-Holland moet de concurrentie aangaan met andere metropoolregio's om bezoekers, bewoners en bedrijven te trekken en te behouden. Een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat, met ruime en unieke mogelijkheden voor recreatie, is voor regio's een steeds belangrijkere factor om zich te onderscheiden. Bedrijven volgen in toenemende mate de burger, en die kiest voor een een prettige leefomgeving. Recreatief en toeristisch aanbod zijn daarbij van belang.
2. Bedrijvigheid in deze sector vormt een motor voor sociaaleconomische ontwikkeling: de sector telt ruim 75.000 banen en de bestedingen in deze sector lagen in 2010 boven € 5,5 miljard. De sector biedt substantiële werkgelegenheid aan laaggeschoolden. Daarnaast bestaat de sector voor een groot deel uit ondernemers in het midden-en kleinbedrijf, een belangrijke motor voor regionale ontwikkeling. De sector ontwikkelt zich in veel landelijke gebieden tot een (noodzakelijke) nieuwe economische drager naast of in plaats van de landbouw.
3. Recreatief en toeristisch aanbod stimuleert de versterking van de ruimtelijke kwaliteit: via recreatieve beleving ervaren inwoners en bezoekers de waarde van landschap, natuur, water en cultuurhistorie in Zuid-Holland. Deze beleving stimuleert de versterking van bestaande landschappelijke en stedelijke kwaliteiten en de ontwikkeling van nieuwe kwaliteiten.

De sectoren recreatie en toerisme zijn ieder voor zich geen economisch topcluster, en ook niet als zodanig door de provincie aangemerkt, maar zijn essentiële ondersteunende sectoren. De provincie zet daarom in op voldoende recreatie (en natuur) in Zuid-Holland en biedt ruimte aan breed toeristisch-recreatief ondernemerschap.

Positionering van de uitvoeringsimpuls ten opzichte van reguliere beleidsontwikkeling

De uitvoeringsimpuls bevat geen nieuw beleid. Het schetst een werkwijze om externe initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme, die de uitvoering van de kerntaken van de provincie versterken, met een korte impuls een stap verder te helpen. Op deze manier kunnen langetermijnambities versneld tot uitvoering gebracht worden.

De provincie heeft haar langetermijnambities in een aantal plannen en beleidsagenda's vastgelegd, zoals de Provinciale Structuurvisie (PSV), de Economische Agenda, het Fietspadenplan, de Agenda Landbouw, de Groenagenda (in voorbereiding), Toekomstig beheer recreatiegebieden (in voorbereiding) en het Cultuurplan (in voorbereiding). Met deze plannen en beleidsagenda's legt de provincie al een stevige basis voor een aantrekkelijk recreatief en toeristisch aanbod in de provincie:

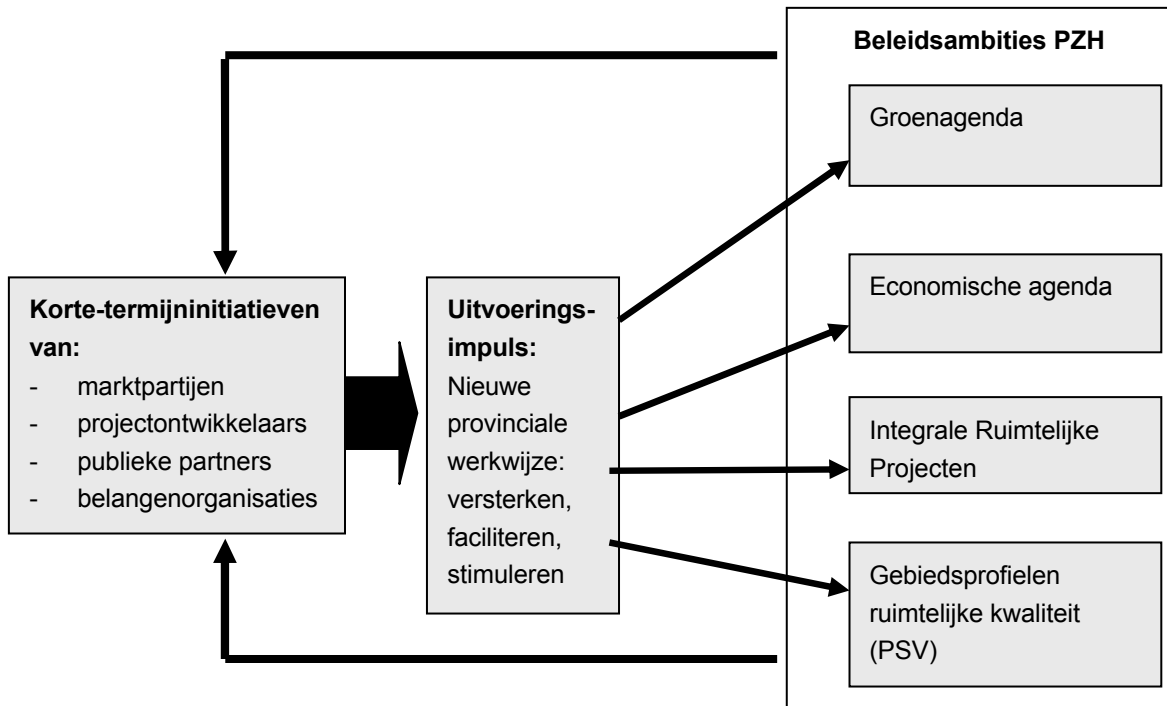
- het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief uit de PSV;
- zoeklokaties in de PSV voor toeristische ontwikkelingen;
- aanleg van fietspaden om o.a. recreatiegebieden en toeristische (bijv. cultuurhistorische) attracties beter te ontsluiten;
- aanleg, inrichting en kwaliteitsverbetering van recreatiegebieden;
- verkennen van nieuwe inverdienmogelijkheden in (beheer van) recreatiegebieden;
- recreatie en toerisme als belangrijke vestigingsvoorwaarde voor bedrijven en hun (potentiële) kenniswerkers;
- bij beheer en onderhoud van provinciale vaarwegen rekening houden met mogelijkheden voor waterrecreatie;
- initiatief om de Floriade in 2022 middels publiek-private samenwerking in Zuid-Holland neer te zetten, waarbij ook gericht geïnvesteerd wordt in infrastructuur, recreatieve ontsluitingen, waterrecreatie en de kracht van de Greenports;
- (toeristische) benutting van cultuurhistorisch erfgoed;
- ontwikkeling van recreatie en toerisme als economische drager in het landelijk gebied;
- een centrale plek voor de agrarische ondernemer met ruimte voor aanvullende activiteiten, ook op het gebied van recreatie en toerisme.

Daarnaast kiest de provincie in de beleidsagenda Regionale Economie en Energie onder meer voor stimulering van prioritaire economische clusters; een aantal daarvan bevindt zich in de meer landelijke gebieden, zoals Greenports op diverse plaatsen in de provincie en Transport & Logistiek in onder meer het Deltapoortgebied. Inzet op recreatie en toerisme in het landelijk gebied vanuit het hierboven genoemde belang vormt hierop een effectieve aanvulling.

In de Groenagenda (in ontwikkeling) schetst de provincie een samenhangend perspectief op de groene ruimte, inclusief koers en investeringsprogramma (herijkt ILG, invulling van de inzet van € 100 miljoen uit het coalitie-akkoord). Ook geeft de provincie op het moment invulling aan de uitspraken in het hoofdlijnenakkoord, die betrekking hebben op een efficiënter beheer van recreatiegebieden, waarbij ook gekeken wordt naar meer private inbreng. De manier van werken in deze uitvoeringsimpuls kan als voorbeeld dienen hoe ondernemers te betrekken en ruimte te geven. Lessen uit deze experimenterende manier van werken kunnen later gebruikt worden bij het betrekken van ondernemers en particulieren bij de groenagenda en het beheer van groengebieden.

Naast het feit dat recreatie en toerisme onlosmakelijk onderdeel zijn van veel regulier beleid binnen de provincie, zijn ontwikkelingen in de recreatie- en toerismesector ook randvoorwaardelijk voor een aantal kerntaken van de provincie, zoals het versterken van de regionale economie en het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit. Deze uitvoeringsimpuls levert daarmee ook een bijdrage aan de versterking van de regionale economie en de ruimtelijke kwaliteit.

Onderstaande figuur illustreert de nieuwe werkwijze.

Veel ontwikkelingen die bijdragen aan provinciale ambities worden door private partijen ingezet. De overheden sturen hierop door randvoorwaarden aan te geven. De provincie kiest voor een actieve invulling van deze sturende rol als aanjager en gebiedsregisseur. Hierbij is wisselwerking tussen de provincie en externe partijen van groot belang, netwerkend werken. De steeds beperktere beschikbaarheid van publieke middelen noopt des te meer tot deze invulling van de provinciale rol.

De provincie heeft met deze manier van netwerkend werken ervaring opgedaan rond de Stroomversneller. In dat programma, met als ondertitel "Provincie versnelt regionale innovatie in Zuid-Holland", treedt de provincie op als procesregisseur en neemt hierbij de vraag van stakeholders als uitgangspunt. De kernwoorden van de aanpak zijn verbinden, aanjagen en organiseren. Deze aanpak, toegespitst op de sectoren recreatie en toerisme, is ook de kern van voorliggende uitvoeringsimpuls.

2. Doelstelling, rol en werkwijze

Doelstelling

De doelstelling van de uitvoeringsimpuls recreatie en toerisme is de volgende:

Faciliteren van externe initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme, die hiermee versterkt bijdragen aan de regionale economie en ruimtelijke kwaliteit in de provincie.

Het effect dat we hiermee beogen is een versnelde en extern gedreven verbetering van het woon-en vestigingsklimaat in Zuid-Holland. Het resultaat waarop de provincie aanspreekbaar is, is een betere samenwerking met marktpartijen, die leidt tot tevredenheid over de ondersteunende rol die de provincie speelt.

Prestatie-indicator

De rapportage over doelbereik vindt plaats op het niveau van aantal ondersteunde initiatieven en de klanttevredenheid daarbij. Dit sluit aan op de in de begroting opgenomen taak 3.4.4. Ondersteunen van en ruimtelijk voorwaarden scheppen voor toeristisch/ recreatief ondernemerschap. Als prestatie-indicator hiervoor is opgenomen het aantal ondersteunde kansrijke ontwikkellocaties (2012: 0, 2013: 5, 2014: 5, 2015: 5).

Rapportage over *maatschappelijke effecten* is niet realistisch, vanwege de afhankelijkheid van externe initiatieven: de provincie is aanspreekbaar op procesresultaten. De prestatie-indicator op deze procesresultaten wordt per initiatief uitgewerkt in:

- het organiseren van benodigde coalities van partijen;
- het (laten) uitwerken van businesscases;
- het aantoonbaar versnelling realiseren;
- het aantoonbaar blokkades verwijderen, voorzover door de provincie beïnvloedbaar;
- het helder formuleren van de provinciale rol bij het initiatief.

Rol en werkwijze provincie

Met de uitvoeringsimpuls recreatie en toerisme geeft de provincie invulling aan een aanpak, die marktpartijen centraal stelt, en waarbij de provincie, conform het Hoofdlijnenakkoord 2011 – 2015, verbindt en ruimte geeft. Uitgangspunt is dat private partijen het initiatief voor ontwikkeling nemen. De provincie ondersteunt deze partijen door de initiatieven en partijen te verbinden (makelen en schakelen) en de juiste voorwaarden te scheppen zodat ondernemers aan de slag kunnen.

Deze aanpak sluit aan op Focus met Ambitie, waarbij netwerkend werken centraal staat. De provincie wil meer bereiken, met gerichtere inzet van menskracht en middelen. De provincie streeft naar het leggen van verbindingen tussen beleidsterreinen, belangen en partijen. De verbindende inzet van de provincie moet wel effectief zijn en toegevoegde waarde hebben. Daarom is de provinciale inzet primair gericht op het oplossen van knelpunten door middel van tijdelijke interventie. Wanneer de verbinding is gelegd, de samenwerking stabiel is en het provinciaal belang tot zijn recht komt, zal de provincie terugtreden. De provincie kan als aanjager ('duvelstoejager') een impuls geven met lange termijn effecten.

De rol van de provincie bij geselecteerde initiatieven kan verschillen. Per impuls wordt bepaald welke rol de provincie speelt, wat de toegevoegde waarde van de provincie is en welke resultaten worden behaald; is er behoefte aan procesbegeleiding, is juist bestuurlijk masseerwerk nodig, of zijn aanpassingen in instrumentarium of wetgeving nodig om initiatieven te kunnen ontplooiën?

De uitkomst van deze vragen leidt tot een scherp geformuleerde rol van de provincie. Duidelijk moet zijn welke resultaten de initiatiefnemers van de provincie kunnen verwachten. Buiten kijf staat dat we ook zicht moeten hebben op te bereiken effecten op de verschillende beleidsdoelstellingen van de provincie. Succesvolle impulsen hebben voldoende energie, partners, middelen, informatie en vernieuwingskracht in zich.

De algemene rol van de provincie in deze Uitvoeringsimpuls is die van aanjagen en stimuleren. Daarnaast kan de provincie in de specifieke impulsen de volgende rollen spelen: kaders stellen en implementeren, toezicht houden en uitvoeren.

3. Dynamische portefeuille

De provincie verbindt zich in eerste instantie aan een beperkt aantal initiatieven. Afhankelijk van de vraag van marktpartijen en afhankelijk van het succes van de aanpak, zal de portefeuille van initiatieven in de komende jaren wijzigen. De volgende criteria worden gebruikt, om te komen tot een selectie van kansrijke projecten:

- a. passend bij de kerntaken (ruimtelijke ordening, regionale economie, groen en mobiliteit) van de provincie en het hoofdlijnenakkoord;
- b. meervoudig provinciaal belang: het dient meerdere provinciale ambities;
- c. het dient meerdere ambities/belangen vanuit het werkveld;
- d. het betreft een impuls: korte termijn resultaat, lange termijn effect;
- e. betreft initiatieven van externe partijen;
- f. het maakt daadwerkelijk het verschil / de inzet van de provincie brengt de initiatieven daadwerkelijk verder;
- g. passend bij Zuid-Holland (identiteit/karakter wordt versterkt).

Eerste selectie van projecten

Op basis van de criteria zijn de 13 projecten uit de 'Aanzet tot publiek-privaat impulsprogramma recreatie en vrijetijd'¹. De 13 projecten zijn ontstaan tijdens sessies met publieke en private partijen. Gegeven de herbezinning op provinciale taken, en de gevolgen van de economische crisis voor de (provinciale) overheidsfinanciën richten we ons vooralsnog op een beperkt aantal kansrijke initiatieven. In bijlage 1 wordt nader ingegaan op de selectie van de initiatieven. Vervolgens staat in bijlagen 2, 3 en 4 beschreven welke (ondersteunende) rol de provincie kan vervullen bij de geselecteerde initiatieven. In bijlage 5 wordt aangegeven hoe op korte termijn wordt verder gegaan met de niet geselecteerde initiatieven.

Zoals aangegeven is het een dynamische lijst. In eerste instantie kiezen we op basis van de in de bijlage 1 weergegeven scoringstabel van hierboven genoemde criteria voor een ondersteunende rol bij de volgende initiatieven:

1. Waterdriehoek Kinderdijk – Dordrecht – Biesbosch (inclusief Dijk van een Delta)
2. Alles stroomt: hoe wordt water echt een verbindend element in Zuid-Holland?
3. Zeezeilen langs de Zuid-Hollandse kust

De belangrijkste overwegingen om op dit moment nog niet met de overige, eerder geïnventariseerde, initiatieven door te gaan binnen deze uitvoeringsimpuls, zijn als volgt samen te vatten:

4. Goede vaart: initiatief wordt door programmabureau Groene Hart verder gebracht, nog geen aanvullende rol van de provincie gevraagd;

¹ Zie bijlage 1.

5. Meer dan fietsen: kent geen externe initiatiefnemer, wordt wel deels opgenomen in (provinciaal) Uitvoeringsprogramma Fiets;
6. Groengebieden beleven: nog onvoldoende concreet om op korte termijn resultaten te kunnen boeken; eerst uitwerking in Groenagenda (in ontwikkeling);
7. Groen moet je doen: wordt in separaat traject (Toekomstig Beheer Recreatiegebieden) opgepakt, waarbij integraal gezocht wordt naar een efficiëntere bestuurlijke organisatie van natuur- en recreatieschappen, het benutten van meer marktpotentieel, een herijkte positie van provinciale recreatiegebieden en de verzelfstandiging van de Groenservice Zuid-Holland;
8. Samenwerking gepromoot: kent geen externe initiatiefnemer; daarnaast is besloten om promotie niet meer als provinciale kerntaak te beschouwen; bekendheid van groengebieden krijgt wel een plek in de Groenagenda (in ontwikkeling);
9. Zeecultuurpark: deze businesscase is nog onvoldoende concreet om op korte termijn resultaten te boeken; initiatief kan na nadere concretisering een plek krijgen;
10. Goeree op z'n Kop: initiatief is nog onvoldoende concreet; de regio heeft aangegeven zelf een gebiedsvisie op te stellen; initiatief kan daarna een plek krijgen;
11. Even naar de kust: dit initiatief kent geen externe initiatiefnemer, is om die reden niet opgenomen;
12. Badplaats als werklocatie: is nog onvoldoende concreet en kent ook geen externe initiatiefnemer; kan wellicht bijdragen aan differentiatie van de kust;
13. Ondernemers uitgedaagd: er ontbreekt een externe initiatiefnemer en het initiatief is onvoldoende concreet.

Een aantal initiatieven heeft dus wel al een plek gekregen in lopende beleidstrajecten.

Startformulier initiatieven

Voordat de provincie besluit tot ondersteuning van een initiatief, moet er een helder projectvoorstel liggen. Het initiatief daarvoor ligt bij de externe partij die als trekker van het initiatief kan worden gezien. De provincie kan ondersteunen bij het opstellen van dit projectvoorstel, om vanaf het begin in gesprek te zijn en blijven met initiatiefnemer. Het projectvoorstel wordt beoordeeld op grond van de genoemde criteria.

Dynamiek

Nadere beschouwing van de projecten uit de "Aanzet tot een publiek-privaat impulsprogramma", en discussie hierover met initiatiefnemers, heeft een aantal projecten opgeleverd, dat op een termijn van een half jaar toegevoegd zou kunnen worden aan de portefeuille. Daarvoor is in de meeste gevallen al aan de initiatiefnemers gevraagd om proces in gang te zetten om de businesscase te beschrijven. Initiatieven waar binnen een half jaar een ondersteunende rol aan de provincie gevraagd kan worden, zijn de volgende:

1. Goede vaart: Hollands Plassengebied als watersportgebied ontwikkelen
2. Zeecultuurpark
3. Badplaats als werklocatie

Ook en vooral in het dossier "Toekomstig beheer recreatiegebieden", waarin de provincie zoekt naar mogelijkheden om het beheer van recreatiegebieden efficiënter vorm te geven, wordt aan marktpartijen een rol toegedicht. Door nauwe samenwerking op dit dossier en het uitwisselen van ervaringen en geïnteresseerde marktpartijen, kunnen experimenten met nieuwe (organisatie-) vormen van beheer sneller tot resultaat leiden.

Daarnaast verwachten we, door een nauwere samenwerking met de markt, eerder initiatieven te kunnen signaleren die in aanmerking komen voor ondersteuning. Dit gebeurt via twee kanalen:

- gesprekken met marktpartijen en strategische partners: aanhaken op externe verzoeken/ ideeën en kansen
- aanhakend op interne beleidsactiviteiten (ruimtelijke ordening, groen, milieu, cultuur, verkeer en vervoer, economische zaken) gericht op externe ontwikkelingsbehoefte (bijv. ontsluitingen, ruimte voor recreatieve activiteiten, innovaties)

Evaluatie

De manier van werken wijkt af van bestaande aanpakken en kan lessen opleveren. Naast een continue uitwisseling met andere beleidslijnen binnen de provincie, zal daarom medio 2013 een evaluatie aan het College van GS aangeboden worden. Uit deze evaluatie moet blijken of de gekozen aanpak vervolg krijgt, al dan niet in aangepaste vorm.

4. Organisatorische inbedding

Ambtelijke organisatie

De uitvoeringsimpulsen raken aan de diverse kerntaken van de provincie (ruimte, economie, groen), maar onderscheiden zich door een meervoudig provinciaal belang, door een korte maar intensieve inzet en door nadrukkelijke samenwerking met het bedrijfsleven.

Er wordt een team samengesteld vanuit betrokken beleidsafdelingen. Het team bestaat uit een programmaleider, een of twee “duvelstoejagers” en ondersteuning. Het team werkt als een soort loket waar initiatieven binnen komen en heeft goede ingangen bij het bedrijfsleven en de rest van de provinciale organisatie om de initiatieven een stap verder te helpen.

Bestuurlijke organisatie

Doordat de uitvoeringsimpulsen raken aan verschillende kerntaken van de provincie, raakt de rol van de verantwoordelijk gedeputeerde Recreatie en toerisme op de verschillende uitvoeringsimpulsen ook aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid van andere vakgedeputeerden. Voordat een initiatief daadwerkelijk ondersteund gaat worden, moet helder zijn hoe de bestuurlijke afstemming plaatsvindt en moet het mandaat van gedeputeerde Recreatie en toerisme scherp beschreven zijn. De gedeputeerde Recreatie en toerisme is verantwoordelijk voor het vooraf zoeken van afstemming over zijn expliciete rol en mandaat.

Denktank

Naast de provinciale eenheid organiseren we een denktank. Deze groep wisselt “good practices” uit, denkt mee over versterking van de werkwijze en draagt nieuwe initiatieven aan. De groep wordt samengesteld uit betrokkenen bij ondersteunde initiatieven en een ‘vaste’ denktank. Voor de denktank wordt op persoonlijke titel genodigd, waarbij gekeken wordt naar evenwichtige mix van ervaring op het snijvlak van markt en overheid, out-of-the-box denken, energie en over eigen domeinen heen kijken.

De denktank kan de volgende vier rollen vervullen:

1. antenne: ontwikkelingen op gebied van recreatie en toerisme vertalen naar Zuid-Hollandse situatie, ook gerelateerd aan eventuele nieuwe initiatieven;
2. advies: reflectie en advies met betrekking tot ingediende initiatieven;
3. meewerkend voorman/-vrouw: ze kunnen op ad-hoc basis meehelpen om lopende initiatieven verder te brengen;
4. voorportaal: de denktank kan als voorportaal dienen voor de beoordeling van nieuwe initiatieven en voor aanscherping van de werkwijze.

Bijlagen:

Bijlage 1: selectie van initiatieven

Bijlage 2: factsheet Waterdriehoek Kinderdijk – Dordrecht – Biesbosch

Bijlage 3: factsheet Alles stroomt

Bijlage 4: factsheet Zeezeilen langs Zuid-Hollandse kust

Bijlage 5: afhechtingstabel

Bijlage 1 Selectie van initiatieven

In onderstaande tabel zijn de initiatieven zoals die in de “Aanzet tot een publiek-privaat impulsprogramma” opgenomen stonden, gescoord op de criteria zoals die opgesteld zijn. Een lage score laat onverlet dat het initiatief binnen een ander proces, al dan niet provinciaal, aandacht kan krijgen.

De criteria die gebruikt zijn om te bepalen of een initiatief ondersteuning vanuit de uitvoeringsimpuls krijgt, zijn:

- passend bij de kerntaken (ruimtelijke ordening, regionale economie, groen en mobiliteit) van de provincie en het hoofdlijnenakkoord;
- meervoudig provinciaal belang: het dient meerdere provinciale ambities;
- het dient meerdere ambities/belangen vanuit het werkveld;
- het betreft een impuls: korte termijn resultaat, lange termijn effect;
- betreft initiatieven van externe partijen;
- het maakt daadwerkelijk het verschil / de inzet van de provincie brengt de initiatieven daadwerkelijk verder;
- passend bij Zuid-Holland (de identiteit/karakter wordt versterkt).

Criteria	Past bij kerntaken	Meervoudig belang voor Provincie	Meervoudig belang werkveld	Korte impuls	Extern gedreven	Provincie heeft toegevoegde waarde	Past bij identiteit / karakter	Totaal	Conclusie (toelichting, zie onder tabel)
Naam impuls									
Waterdriehoek	5	5	5	4	5	4	5	33	I
Alles stroomt	5	4	5	4	5	4	5	32	I
Thuisbasis zeewatersport	5	4	3	4	5	3	4	28	I
Goede vaart	5	2	3	3	3	4	5	25	E / L
Meer dan fietsen	5	3	3	5	1	5	4	26	E
Groengebieden beleven	4	3	3	1	1	5	5	22	E
Groen moet je doen	5	5	3	1	1	5	5	25	E
Samenwerking gepromoot	1	2	1	1	5	1	5	15	N
Zeecultuurpark	3	2	2	3	5	4	4	23	L
Goeree op z'n kop	3	5	3	3	5	4	4	27	L
Even naar de kust	2	2	2	5	1	3	4	19	N
Badplaats als werklocatie	2	1	1	1	1	5	4	15	L
Ondernemers uitgedaagd	2	1	3	1	1	1	3	12	N

I = opgenomen in uitvoeringsimpuls (eerste fase)

E = elders opgenomen

L = komt wellicht later in aanmerking voor opname in uitvoeringsimpuls

N = komt in huidige vorm niet in aanmerking voor uitvoeringsimpuls

Bijlage 2 Waterdriehoek Kinderdijk – Dordrecht – Biesbosch.

De iconen Werelderfgoed Kinderdijk, historische waterstad Dordrecht en het Nationaal Park De Biesbosch meer in samenhang brengen om de waterdriehoek als toeristisch-recreatief aantrekkelijk gebied te ontwikkelen, door markt en overheid samen.

Beoogd effect

- Economische impuls: Toename werkgelegenheid, aantal recreanten en verblijfstoeristen, hogere besteding en langer verblijf in het gebied door toeristisch-recreatieve investeringen in driehoek (denk aan intensivering vervoer over water, horeca en voorzieningen).
- Toename ruimtelijke kwaliteit door koppeling met landelijk beeldverhaal Dijk van een Delta. Vanuit de kracht van het verhaal van de streek (water) en niet vanuit 1 bepaalde sector (bijvoorbeeld relaties met de maritieme industrie).

Beoogde resultaten

- Minimaal 3 ontwikkellocaties benoemd binnen de waterdriehoek, op basis van de uitkomsten van gezamenlijk onderzoek naar toeristisch-recreatieve ontwikkeling Drechtsteden;
- Voor ieder van deze locaties een bestuurlijk trekker benoemd;
- Voor ieder van deze locaties een businesscase opgesteld;
- Besloten over vervolg van de businesscases, in overleg met betrokken coalitie (uiterlijk in 2012).

Coalitie

Initiatiefnemer:

Drechtsteden.

Bestuurlijk ambassadeur: burgemeester Brok (gemeente Dordrecht)

Mogelijke investeerders:

Ewald Dudok en Boudewijn Brandon (projectontwikkelaars), Aqualiner (vervoerder).

Fase van coalitievorming:

Alliantie bijeen gebracht: bestuurders uit Drechtsteden en ondernemers/ontwikkelaars uit regio Drechtsteden-Rotterdam; deze alliantie moet zich nu bewijzen in het opstellen en uitwerking concrete businesscases. In fase 2 van het onderzoek dat Telos uitvoert naar de kansen voor toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de Drechtsteden (incl. Kinderdijk en de Biesbosch) worden 3 ontwikkellocaties benoemd met een bestuurlijk trekker. Deze vormen uitgangspunt voor de ontwikkeling van de concrete businesscases.

Meervoudig provinciaal belang

- *voor/door ondernemers (extern initiatief)*: Projectontwikkelaars en vervoerders over water en bestuurders zien de meerwaarden van het verbinden van de iconen. Door het benoemen van ontwikkellocaties worden marktpartijen uitgedaagd concreet aan de slag te gaan.

- *meerdere disciplines*: de drie iconen maken onderdeel uit van een groter gebied, Drechtsteden, Alblasterwaard, Eiland van Dordrecht; naast toerisme en recreatie kunnen

watergebonden economische bedrijvigheid, landbouw, natuurontwikkeling en cultuurhistorie elkaar kunnen versterken.

- *impuls*: benoemen ontwikkellocaties en bij elkaar brengen van vraag (ruimte voor ondernemen) en aanbod (ontwikkellocaties). In 2012 besluit nemen over voortgang ontwikkellocaties.

Gevraagde impuls

- bestuurlijk is besloten dat burgemeester Brok (Dordrecht) trekker/ boegbeeld is;
- op basis van uitkomsten onderzoek naar toeristisch-recreatieve ontwikkeling Drechtsteden (fase 2), benoemen ontwikkellocaties i.s.m. Drechtsteden, benoemen bestuurlijk trekker per locatie en verbinding ontwikkellocaties met verhaal van de streek;
- verbinden met ontwikkeling Kinderdijk in relatie tot omgeving;
- brengt meerdere lijnen bijeen: regionaal beeldverhaal Dijk van een Delta, onderzoek naar toeristisch-recreatieve ontwikkeling (Telos) Drechtsteden en perspectief voor Kinderdijk.

Er moet daadkrachtig doorgepakt kunnen worden, alle kikkers in de kruiwagen houden.

Stappenplan

1. Telos zal in opdracht van Drechtsteden in fase 2 van het onderzoek een aantal ontwikkellocaties selecteren;
2. Rolverdeling per ontwikkellocatie, onder meer provinciale rol, toegevoegde waarde bepalen;
3. Trekker van ontwikkellocatie laat businesscases opstellen: bestuurders en ondernemers (2012);
4. Uitvoering (onder voorbehoud van businesscases, 2012 – 2015)

Bijlage 3 Alles Stroomt

Het realiseren van een fijnmazig netwerk van vaarwegen vanuit de stedelijke gebieden, met ontwikkelruimte langs de routes voor watergebonden ondernemers op het gebied van recreatie, toerisme, verblijf, detailhandel en botenbouw.

Beoogd effect

Vergroten van de leefbaarheid en versterken economisch rendement van waterrijke uitloopgebieden en de stedelijke uitloopgebieden. Water hiermee als verbindend element door Zuid-Holland versterken.

Beoogd resultaat

- Tempo brengen in de gebiedsontwikkeling door acht versnellingskamers²;
- Met partners besluiten over drie ontwikkellocaties;
- Bestuurlijk trekker benoemd voor ieder van de drie ontwikkellocaties;
- Startconferentie huisvesten op provinciehuis (begin 2012);
- Business-cases opgesteld voor ieder van de ontwikkellocaties;
- Bestuurlijk besloten over vervolg businesscases (in 2012).

Coalitie

Initiatiefnemer: Vereniging Regio Water / Randstadwaterbaan.

Investeerders:

Nog niet bekend.

Uitvoering gebeurt (deels) door kleine watergeoriënteerde ondernemers.

Fase van coalitievorming:

Fijnmazig watergebonden netwerk: op basis van gebiedsanalyse (in ontwikkeling door College van Rijksadviseurs) kansrijke locaties / trajecten benoemen.

Analyse vertalen naar concreet actieprogramma. Naar aanleiding daarvan Vereniging Regio Water / Randstadwaterbaan, HISWA en ANWB in rol zetten, gericht op ontwikkellocaties (door en met ondernemers) bij gebiedsontwikkelingen.

Meervoudig provinciaal belang

- voor/door ondernemers:

Routestructuren binnen gebiedsontwikkeling waar watergebonden bedrijvigheid aan gekoppeld kan worden. Stad – land verbindingen over water, gebiedsontwikkeling water-land relatie versterken, landschap en natuurontwikkeling, waterinfrastructuur.

² Een versnellingskamer brengt structuur in creatieve en besluitvormende processen waarbij mensen betrokken zijn met uiteenlopende meningen. Deelnemers aan een versnellingskamersessie wisselen klassieke groeps- en vergaderinteractie af met het gebruik van laptops om parallel met elkaar te communiceren. Kenmerkend voor een versnellingskamer zijn winst in tijd en energie, focus op inhoud en dat iedereen gelijkwaardig meedoet.

impuls: kort en krachtig

- in definitiefase meedenken over te organiseren versnellingskamers;
- provinciehuis ter beschikking stellen voor startcongres begin 2012;
- besluiten over 3 businesscases (in 2012).

Gevraagde impuls

Na het benoemen van een aantal concrete projecten met betrokkenheid van private partijen, zal per project de rol van de provincie kunnen worden bepaald, het inzetten van reguliere instrumenten of de rol van aanjager regisseur.

Stappenplan

1. De knelpuntenanalyse voor de Randstad, "Vaarkaat Randstad", wordt op korte termijn door het College van Rijksadviseurs met de Vereniging Regio Water / Randstadwaterbaan besproken.
2. De Vereniging Regio Water stelt een overzicht op van kansrijke gebiedsontwikkelingen om te komen tot acht versnellingskamers, in overleg met marktpartijen, die zullen investeren.
3. Voorstel om te komen tot een aantal concrete projecten met marktpartijen.
4. Startcongres huisvesten op provinciehuis (begin 2012).

Bijlage 4 Zeezeilen langs de Zuid-Hollandse Kust

De ontwikkeling van een zeejachthaven bij Katwijk (als stop tussen IJmuiden en Scheveningen) maakt zeezeilen langs de Zuid-Hollandse kust aantrekkelijker. Dit betekent een impuls voor de ontwikkeling van Zuid-Hollandse kust als thuisbasis voor de zee(zeil)watersport.

Beoogd effect

- Realisatie van een zeejachthaven i.r.t. kustveiligheid, infrastructurele ontsluiting, behoud Natura 2000, wonen en verblijf, zwemwaterkwaliteit en verbetering ruimtelijke kwaliteit, zoals genoemd in de PSV en Strategische Agenda Kust.
- Impuls voor de (regionale) economie: de groei van de werkgelegenheid, aanverwante maritieme industrie en visserij en toeristische bestedingen;
- Ontsluiting van de regio en regionale trekpleisters over water, inclusief bereikbaarheid kust en relatie met het achterland;
- Verhoging van aantrekkelijkheid Katwijk / Noordwijk en het voorzieningenniveau van de regio;
- Verbetering van de kustveiligheid;
- Investeerder aantrekken door als overheden gezamenlijk knelpunten voor investeren weg te nemen.

Beoogd resultaat

- Besluit door GS laten nemen of, en zo ja, waar de provincie een zeejachthaven wil;
- Bepalen aan welke voorwaarden een zeejachthaven moet voldoen (afweging belangen van diverse beleidsvelden en inbreng aspecten ruimtelijke kwaliteit);
- Indien nodig, aanpassingen op functiekaart en kwaliteitskaart van de PSV geagendeerd;
- Ontwikkeling in Katwijk op een bovenregionaal niveau gebracht i.r.t. Hoek van Holland, Scheveningen (juiste verdeling van jachthavens langs de kust);
- Realisatie van een platform met verbonden partijen.

Coalitie

De gemeente Katwijk is trekker van het initiatief voor de realisatie van een zeejachthaven in Katwijk en treedt hierbij in overleg met de gemeente Noordwijk. De gemeente Noordwijk trekt graag op met de gemeente Katwijk, waarbij een voorkeur is uitgesproken voor de locatie aan de noordkant van Katwijk bij de uitwatering van de Oude Rijn in de Noordzee (i.v.m. doorsteek naar achterland).

De coalitie moet nog verder worden uitgewerkt.

De volgende partijen zijn betrokken: gemeente Katwijk, gemeente Noordwijk, projectontwikkelaar (n.t.b.), Rijkswaterstaat, gemeente Leiden, Holland-Rijnland, HISWA, Kamer van Koophandel en lokale/regionale ondernemers. Een aantal ontwikkelaars heeft interesse getoond.

De haalbaarheidsstudie naar de Zeejachthaven Katwijk (incl. doorsteek naar het achterland) wordt in november 2011 aangeboden aan de gemeenteraad van Katwijk. Na akkoord hiervan zal begin 2012 een plan van aanpak worden opgesteld, waarin wordt vastgelegd welke marktpartijen willen investeren.

Naast het initiatief van de gemeente Katwijk is er een particulier initiatief voor een drijvende zeejachthaven voor de kust van Noordwijk. Dit drijvende eiland is bedoeld als zeejachthaven en duurzaam attractiepark. Buiten de initiatiefnemers (o.a. ingenieursbureau Deerns en architectenbureau Kraaijvanger Urbis) zijn hiervoor nog geen investeerders aangetrokken.

Meervoudig provinciaal belang

- Voor en door ondernemers:

Het bedrijfsleven in Katwijk heeft i.s.m. Kamer van Koophandel het initiatief genomen: zij hebben een petitie aan de gemeente aangeboden.

In Noordwijk is een initiatief van een particulier gestart met een ingenieurs- en architectenbureau.

- Meerdere disciplines:

De realisatie van een zeejachthaven in Katwijk raakt verschillende beleidsagenda's (variërend van PSV tot MeerjarenProgramma Infrastructuur, van Natura 2000 tot cultureel erfgoed Limes) en draagt bij aan een versnelling van de kustopgave genoemd in de Strategische Agenda Kust.

- Impuls:

Het innemen van een standpunt, het ruimtelijk faciliteren van de realisatie, het vaststellen van de randvoorwaarden en het afwegen van de ontwikkelingen op integraal en regionaal niveau maakt verdere uitvoering door marktpartijen mogelijk en trekt investeerders aan. Dit betreft een relatief korte actie van de provincie. Initiatiefnemers zullen vervolgens de uitvoering ter hand moeten nemen.

Gevraagde impuls

- Bepalen aan welke (kwaliteits-) voorwaarden een zeejachthaven op de gewenste locatie moet voldoen (afweging belangen van diverse beleidsvelden en randvoorwaarden m.b.t. ruimtelijke kwaliteit);
- Inbrengen bovenregionaal belang, kennis en netwerk, zo nodig bovenregionale criticus spelen:
 - Zorgdragen voor inbreng / betrokkenheid van andere kustgemeenten Den Haag / Scheveningen, Hoek van Holland, Noordwijk;
 - Afstemming met Hoogheemraadschap, Rijk (Deltaprogramma, Kustvisie), Holland-Rijnland, gemeenten, belangenbehartigers watersport (HISWA);
 - Zorgdragen voor / inbrengen van het langere termijn perspectief.

NB wanneer de zeejachthaven Katwijk ook in het IRP Kust een plek krijgt, heroverwegen van bestuurlijke aansturing vanuit de provincie.

Stappenplan

1. Beeldvorming: met betrokken partijen de knelpunten en wensen bespreken m.b.t. de ontwikkeling zeejachthaven (en doorsteek achterland). Afspraak met Katwijk, Noordwijk, Rijkswaterstaat, en geïnteresseerde marktpartij;
2. Oordeelsvorming PZH en bepalen voorwaarden en strategie voor realisatie uitvoering;
3. Besluitvorming PZH: opnemen locatie zeejachthaven met randvoorwaarden in PSV (functiekaart en kwaliteitskaart).

Bijlage 5 Impulsen uit “Aanzet tot publiek-privaat impulsprogramma”, incl. toelichting op IRP Kust

Naam impuls	Opgenomen in uitvoeringsimpuls	Opgenomen in ander plan / programma	(Voorlopig) geen vervolg
Waterdriehoek	Ja.		
Alles stroomt	Ja.		
Thuisbasis zeewatersport	Ja ³ .		
Goede vaart		Plan van Aanpak Waterrecreatie Groene Hart; programmabureau Groene Hart stelt uitvoeringsprogramma op.	
Meer dan fietsen		Belangrijkste onderdelen opgenomen in concept-uitvoeringsprogramma fiets.	
Groengebieden beleven		Provincie beantwoordt in groenagenda de vraag hoe om te gaan met vraaggerichte recreatie en sturing daarop.	
Groen moet je doen		Opgepakt in traject “Toekomstig beheer recreatiegebieden”. Dat traject en de uitvoeringsimpuls versterken elkaar en kunnen lessen opleveren hoe externe partijen te betrekken, in welke gebieden experimenten kansrijk zijn, welke manier van werken aanslaat.	
Samenwerking gepromoot		Provincie pakt op in Groenagenda voor wat betreft ‘bekendheid groengebieden’.	Aansluiting bij internationale promotie krijgt geen vervolg.
Zeecultuurpark		Mogelijk oppakken in IRP Kust ⁴ . Project is onder de noemer ‘agro-innovatie, aquacultuur en toerisme’ genoemd in Recreatievisie Goeree-Overflakkee, en kent uitvoeringsgericht en integraal karakter.	
Goeree op z'n kop		Mogelijk oppakken in IRP Kust. Regio heeft aangegeven zelf een gebiedsvisie te willen uitwerken. Staat als prioritair project “Stellendam” in uitvoeringsprogramma.	
Even naar de kust		Mogelijk oppakken in IRP Kust. Heeft geen prioriteit binnen aanpak mobiliteit (betreft incidentele piekvraag) maar kan bijdragen aan diversiteit van de kust.	
Badplaats als werklocatie			Voorlopig geen vervolg vanuit de provincie. Bij bovenlokaal belang en/of marktinitiatief heroverwegen.
Ondernemers uitgedaagd			Geen vervolg vanuit de provincie.

³ Gespecificeerd naar “Zeezeilen langs Zuid-Hollandse kust”.

⁴ Toelichting op de relatie tussen IRP Kust de uitvoeringsimpuls vindt u onder deze tabel.

Relatie tussen IRP Kust en Uitvoeringsimpuls recreatie en toerisme

Het Integrale Ruimtelijk Project Kust inclusief Goeree-Overflakkee zal bestaan uit een aantal fysieke uitvoeringsprojecten die een onderlinge samenhang vertonen en op initiatief van de provincie samen met externe partijen worden uitgevoerd. Gedeputeerde Staten besluiten in december 2011/ januari 2012 of en, zo ja, wat er in de IRP Kust wordt opgenomen.. Uitgangspunt voor de selectie van de projecten is dat de uitvoering bijdraagt aan het behalen van doelstellingen uit beleidsvisies die eerder zijn vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en die zonder de IRP Kust niet (integraal) gerealiseerd worden. De beleidsafdeling is de beleidsmatig opdrachtgever en vertaalt de betreffende doelen en beschikbare middelen in een opdracht aan de afdeling P&P. Alleen bestaande beleidsprogramma's waarvoor geld en/of menskracht beschikbaar is worden opgenomen in de IRP Kust. De exacte rolverdeling en scheiding tussen beleid en uitvoering wordt verder uitgewerkt in de Verkenning IRP Kust.

In de Uitvoeringsimpuls recreatie en toerisme is een beperkt aantal concrete projecten opgenomen die een korte impuls nodig hebben om te kunnen worden gerealiseerd. Uitgangspunten bij de selectie van de projecten zijn dat het externe initiatieven zijn, de projecten bijdragen aan meervoudige provinciale belangen en dat de projecten met een korte actie vanuit de provincie verder worden geholpen. De rol van de provincie verschilt per project en zal onder andere gericht zijn op het verbinden van partijen, het afstemmen tussen verschillende beleidssectoren en het faciliteren van projecten door initiatieven mogelijk te maken met het ruimtelijke instrumentarium.

Het IRP Kust en de Uitvoeringsimpuls recreatie en toerisme richten zich beiden op de uitvoering van projecten die bijdragen aan diverse beleidsambities van de provincie. In de Uitvoeringsimpuls recreatie en toerisme kunnen projecten worden geselecteerd die een mogelijk vervolg kunnen krijgen in het IRP Kust. In het kader van de Uitvoeringsimpuls recreatie en toerisme kunnen deze projecten, vooruitlopend op opname in het IRP Kust, "uitvoeringsklaar worden gemaakt" door partijen te verbinden, investeerders aan te trekken en knelpunten voor de uitvoering weg te nemen.